

Курова А.В.
*кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри соціології та психології
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ВНУТРІШНІ ПРЕДИКТОРИ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА

Актуальність проблеми формування суб'єктивного благополуччя майбутніх психологів пов'язана з тим, що в діяльності сучасного психолога професійні й особистісні аспекти тісно пов'язані, а особистісний блок становить найважливіший фундамент професійного становлення успішного психолога. Особливої важливості дана проблема набуває завдяки поліфункціональності діяльності психолога: це і наукова робота, і практична діяльність, і викладання. Незважаючи на те, що кожна з цих іпостасей пред'являє до особистості психолога цілий ряд специфічних вимог, важливо зазначити, що має бути виділена одна, базова якість, що забезпечує успішність у професії. Такою системоутворюючою якістю в структурі особистості психолога може виступати суб'єктивне благополуччя.

Професійна сфера, в якій відбувається становлення і реалізація особистості психолога (включаючи і умови його формування у вищому навчальному закладі), грає істотну роль в системі відносин і переживань і робить свій внесок у становлення і формування цінностей, установок і, в цілому, тих утворень, які, поступово стаючи внутрішніми інстанціями, багато в чому визначають спрямованість оцінок життєдіяльності, пошуку свого місця в системі різних відносин, самоствавлення і систему смислових утворень, які потім і самі, в чималому ступені, детермінують суб'єктивне благополуччя особистості психолога.

Психологічний зміст суб'єктивного благополуччя особистості багатогранний і неоднозначний. Будучи характеристикою особистості, воно, на думку К. А. Абульханової-Славської, відображає «співвідношення особистості з життям» [1]. Чим різноманітніше життя суб'єкта, чим чіткіша його ціннісна і особистісна позиція в житті, тим складніша структурна модель суб'єктивного благополуччя психолога, і, глибше його внутрішній світ. Це не означає, що суб'єктивне благополуччя – елітна якість: воно повинно бути сформовано в особистості на ранніх етапах її становлення та представлено різними

диференціальними моделями, які передбачають зокрема і компенсаторні механізми функціонування [4].

Поліфункціональність суб'єктивного благополуччя психолога проявляється також в його активності: з одного боку, воно визначається категорією суб'єктності, а, з іншого боку, є однією з форм активності особистості, оскільки не тільки породжується подією, а й впливає на нього. Все сказане особливо актуалізує необхідність виділення основних індивідуально-особистісних предикторів становлення суб'єктивного благополуччя психолога. У суб'єктивному благополуччя психолога доцільно виділяти три основні компоненти: *когнітивну* (виникає при цілісній і несуперечливій картині світу у суб'єкта, розумінні поточної життєвої ситуації), *емоційну* (переживання, об'єднуюче відчуття, що обумовлено успішним (або неуспішним) функціонуванням всіх сторін особистості) і *мотиваційно-поведінкову* (контроль над обставинами і наявність мети життя) компоненту.

Суб'єктивне благополуччя психолога залежить від наявності чітких цілей, успішності реалізації планів діяльності та поведінки, наявності ресурсів і умов для досягнення цілей; його визначають задовольняючі міжособистісні відносини, можливості спілкуватися і отримувати від цього позитивні емоції, можливість задовольняти потребу в емоційному теплі.

Таким чином, суб'єктивне благополуччя психолога необхідно інтерпретувати як узагальнену і відносно стійку якість, що має особливу значущість для особистості професіонала і формується на ранніх етапах його становлення, включаючи процес навчання у навчальному закладі.

Література

1. Абульханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности / Абульханова-Славская К.А. – М.: Педагогика, 1980. – 234 с.
2. Аргайл М. Психология счастья / Аргайл М. – СПб.: Питер, 2003. – 324 с.
3. Джидарьян И.А. Проблема общей удовлетворенности жизнью: теоретическое и эмпирическое исследование / Джидарьян И.А., Антонова Е.В. // Сознание личности в кризисном обществе. – М.: Педагогика, 1995. – С. 76-94.
4. Куликов Л.В. Детерминанты удовлетворенности жизнью / Л.В. Куликов // Общество и политика. – Изд-во СПб ун-та, 2000. – С. 476-510.